

Planta de detall de les diverses estances que formaven la factoria de salaons d'Empúries. Al sud, les cubetes revestides amb opus signinum, al centre el pati obert, i a nord i est, el magatzem en forma de L. Al costat, es remarca la seva situació dins la trama urbana.

banda es circulava a un nivell superior. De fet, podem veure com a l'extrem nord-oest, per regularitzar aquest espai es va escapar l'estructura d'una cisterna i l'obertura resultant es va tapiar amb un muret. El resultat fou una instal·lació de petites dimensions, que presenta una distribució dels espais típica, tot i que té la particularitat de trobar-se a l'interior de la trama urbana. Això sembla indicar que aquest sector de la Neàpolis, en el segle I dC, ja tindria amplis espais abandonats i probablement aquest on s'adapta l'espai per a crear aquesta factoria en seria un. Sabem que sovint, per les lleis que van redactar algunes ciutats, com la coneguda llei d'Urso, aquests tipus d'indústries que podien generar incomoditats, com males olors o forns amb altes temperatures per fabricar ceràmica o fondre metalls, estaven obligades a ocupar espais a l'exterior dels recintes emmurallats. Malgrat tot, no és tampoc estrany el fet de trobar factories de salaó a l'interior de les ciutats i les males olors es centraven en el moment d'esventrar i trossejar el peix, ja que en la fase de maceració i fermentació la sal impedeix la putrefacció.

Malauradament, l'excavació realitzada per Emili Gandia l'any 1917, que va completar el 1934, no ha deixat dades estratigràfiques que permetin conèixer en detall el seu moment d'amortització. Ens haurem de conformar amb la seva descripció. La seva planta és gairebé quadrada i mesura 15 per 14 metres de costat (210 m²). L'entrada principal estaria situada a la banda nord-est del mur de façana i obriria al carrer principal, just en el punt on encara es conserven restes de la vorera. La distribució interna es realitza entorn d'un pati central obert, un magatzem en forma de L, que conforma els límits nord i est, i una zona de dipòsits a la banda sud del pati. En aquest sector sud es concentren tres piletes o cubetes de diferents dimensions i una profunditat d'uns 80 cm. Una de les característiques que permet identificar-les com a dipòsits per elaborar les salaons és que no utilitzen mai els murs mitgers de l'edifici, sinó que estan construïdes al seu interior, adossades a l'estructura general. A més a més, sempre estan revestides d'*opus signinum*, un paviments hidràulic que recobreix el sòl i les parets, que tenen un parament diferent; en alguns casos són fetes amb pedres mitjanes i filades regulars, en d'altres, el parament és de pedres molt petites, cosa que permetria una major adherència del paviment i podria indicar funcions diferents dins el procés. La cubeta de la cantonada sud-est presenta en el fons un forat de decantació circular que

permetria acumular en aquesta part més profunda la brutícia, tot facilitant-ne la neteja. El dipòsit de l'extrem sud-oest és el més gran de tots i sembla que hauria patit una reforma, ja que inicialment tindria una compartimentació interna que formava una cubeta quadrada i una altra de rectangular. Posteriorment, però, aquesta separació fou anul·lada i el lloc on hi havia hagut l'envà fou pavimentat de nou. Adossada a aquesta, per la cara nord, hi ha la tercera cubeta, de petites dimensions. L'entrega d'aquestes estructures al límit oest permet veure que l'alçada conservada és completa i que les cubetes eren obertes, sense tapa, per bé que sota la teulada de l'edifici. En aquest mateix sector hi ha dos espais pavimentats amb *signinum*, un de rectangular i un altre més quadrat, que es troben a una cota similar o lleugerament inferior a la del pati. En el més petit hi havia un sistema de desguàs, que està format per una pedra sorrenca foradada i enganxada a la paret nord de l'àmbit. La seva funció era fer de tapa i connectar l'orifici amb una claveguera d'obra que passa per sota del nivell d'ús del pati, travessa la paret i en l'espai del magatzem segueix amb una canalització feta de teules corbades fins al mur de façana, més enllà del qual abocaria a la claveguera del carrer principal.

El pati central és de forma rectangular, tot i que a la banda oriental deixava un petit corredor per facilitar el pas de la canalització. Per la banda nord i est hi ha un mur que separa el pati del magatzem i es pot apreciar que conté uns blocs de pedra sorrenca repartits regularment que servien de basament d'un porticat que permetia cobrir amb teulada a una sola vessant la L del magatzem.

La part de l'especejament, esventrat i filetejat del peix es devia fer a la zona dels paviments. Recordem que d'un d'aquests en surt la canalització per fer neteja, amb aigua abundant. D'aquí s'introduïen els trossos de peix i les entranyes a les cubetes on es deixava macerar i es produïa el procés de fermentació en salmorra, fins a resultar-ne una massa semilíquida de la qual se n'extreien les diferents qualitats del producte. Probablement al pati es realitzava el colat, amb cistells de vímet, que separava el *gàrum*, la *muria* i del residu restant se'n feia l'*allec*.

El magatzem cobert devia servir per guardar la sal, que es necessitava en grans quantitats, les eines necessàries per a tot el procés de salaó i, potser, per guardar l'estoc del